

# Tenon lohikantojen tila vuonna 2023

## Yhteenvedon suomennos

Anon. 2024. Tenojoen lohikantojen tila 2023. Tenon seuranta- ja tutkimusryhmän raportti nr 1/2024.

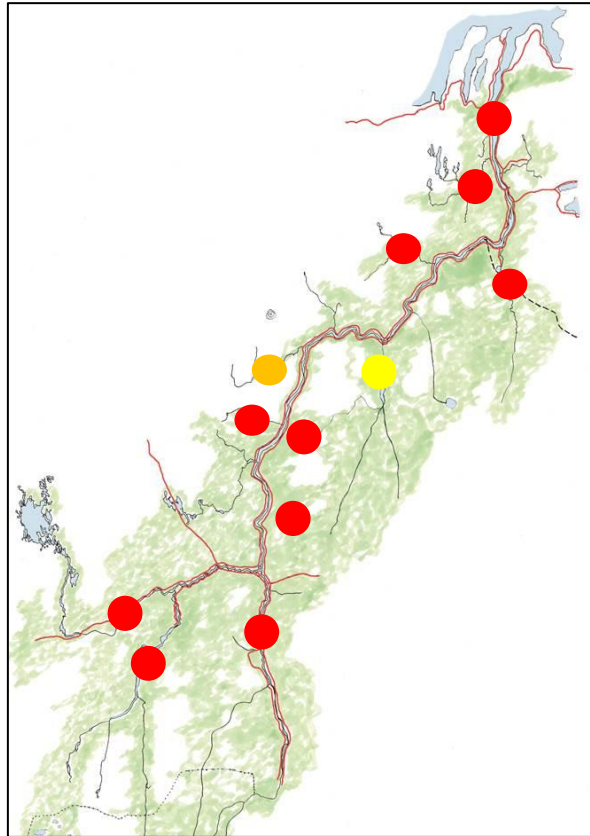
Tämä raportti on Tenojoen seuranta- ja tutkimusryhmän (MRG) seitsemäs Tenon lohikantojen tila-arvio, joka on tehty Suomen ja Norjan välisen uuden (2017) kalastussopimuksen voimaansaattamisen jälkeen. Keskeisten seurantatulosten esittämisen jälkeen raportissa esitellään Tenon vesistön lohikantojen tila-arviot 13 eri lohikannalle/alueelle. Lohikantojen tila on arvioitu suhteessa hoitotavoitteeseen, jonka mukaan kutukantatavoitteen saavuttamiselle neljän viimeisimmän vuoden aikana on oltava 75 % todennäköisyys. Tarkastelujaksoksi on valittu neljä vuotta, jotta vuosien välinen vaihtelu lohikantojen tilassa voidaan ottaa huomioon.

Lohikantojen tilan arvioinnissa vastataan kysymyksiin, kuinka hyvin lohikanta voi, kuinka monta lohta selviytyi kutemaan ja kuinka monta olisi pitänyt selviytyä kutemaan. Viimeiseen kysymykseen vastataan Falkegård ym. (2014) raportissa, jossa on asetettu Tenon eri lohipopulaatioille kutukantatavoitteet. Vuosien 2021-2023 poikkeuksellisessa tilanteessa, jossa Tenojoen, Tenovuonon ja läheisten rannikkoalueiden lohenkalastus oli kielletty, käytettiin lohikantojen tilan ja kutukantatavoitteiden täyttymisen arvioinnissa vain suoria lohilaskentatietoja, aiempina vuosina käytettyjen useampien menetelmien sijaan (Anon. 2020), koska lohisaaliita ei vuosina 2021-2023 ollut.

Oheinen karttakuva esittää yhteenvedon Tenon lohikantojen tilan vuosina 2020-2023 vesistön erin osissa. Merkkien väri kuvaa lohikantojen hoitotavoitteen saavuttamista neljän viimeisimmän vuoden aikana, joka on määritelty todennäköisyyksinä, jolla asetetut kutukantatavoitteet saavutetaan. Hoitotavoitteen saavuttaminen on jaettu viiteen eri ryhmään ja ne määritellään seuraavasti:

- 1) Kutukantatavoitteen saavuttamisen todennäköisyys neljän viime vuoden aikana on yli 75 % ja kutukantatavoitteen täyttymisaste on yli 140 % (tumman vihreä symboli)
- 2) Kutukantatavoitteen saavuttamisen todennäköisyys on yli 75 % ja kutukantatavoitteen täyttymisaste on alle 140 % (vaalean vihreä)
- 3) Kutukantatavoitteen saavuttamisen todennäköisyys on 40-75 % (keltainen)
- 4) Kutukantatavoitteen saavuttamisen todennäköisyys on alle 40 %, lohikannassa hyödynnettävää ylijäämää vähintään kolmena vuotena neljästä (oranssi)
- 5) Kutukantatavoitteen saavuttamisen todennäköisyys on alle 40 %, lohikannassa hyödynnettävää ylijäämää alle kolmena vuotena neljästä (punainen)

Tila-arviointien perusteella kaikkiaan 11 lohikannalla/alueella kolmestatoista hoitotavoitteen täyttymisen todennäköisyys oli alle 40 % ja kymmenen näistä kannoista sijoittui heikoimpaan kantojen tilaluokkaan, jossa hyödynnettävää ylijäämää ei ole ollut vähintään kahtena viimeisestä neljästä vuodesta.



Heikompien lohikantojen osalta on tärkeää huomata Tenon latvajokien Kárášjohkan, lešjohkan ja Anárjohkan/Inarijoen (arvioitu viime vuoden raportissa) ja Tenon pääuoman tilanne. Näissä kannoissa, jotka muodostavat 80.5 % koko Tenon vesistön kutukantatavoitteesta, on ollut jatkuvasti heikko tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyys sekä hyvin vähäinen tai olematon hyödynnettävän ylijäämän taso useiden vuosien ajan.

Yhteen vetäen voidaan todeta, että Tenon eri lohikantojen tila vuonna 2023 jatkui edelleen heikkona, kutukannat olivat pieniä ja arviot lohikantojen koosta ennen minkäänlaista kalastusta alhaisia. Erityisesti isojen, useamman merivuoden (MSW) lohien määrä oli vähäinen, kuten oli ennustettukin. Jokeen palaavien yhden merivuoden (1SW) pikkulohien määrä pysyi vuonna 2023 edelleen alhaisella tasolla ja tämä ennustaa isompien lohien määrän pysyvän vähäisinä myös vuonna 2024. On todennäköistä, ettei lohikannoissa tule olemaan myöskään hyödynnettävää ylijäämää vuonna 2024.

Ottaen huomioon kriittisen heikon (punainen lohikantojen tilaluokka) Tenon lohikantojen tilan kymmenellä alueella kahdestatoista sekä aiemmat suositukset lohikantojen elvyttämisprosessista (Anon. 2022) on biologinen neuvo se, ettei punaisen tilaluokan lohikantoja pitäisi kalastaa lainkaan ennen kuin ennusteet viittaavat lohikantojen kehittymiseen kohti tilaa, jossa on hyödynnettävää ylijäämää ja lohikantojen tilaluokitus muuttuu vähintään oranssiin luokkaan.

Oheinen taulukko esittää kantakohtaisesti kutukantatavoitteen saavuttamisasteet ja niiden todennäköisyydet vuonna 2023, sekä kutukanta- ja hoitotavoitteiden saavuttamisen viimeisenä neljänä vuotena (hoitotavoite saavutettu, kun kutukantatavoitteen saavuttamisen todennäköisyys viimeisen neljän vuoden aikana  $\geq 75\%$ , vihreä ja vaaleanvihreä värisymboli kartalla).

Lohikanta/alue	Kutukantatavoitteen saavuttamisaste 2023	Kutukantatavoitteen saavuttamisen todennäköisyys 2023	Kutukantatavoitteen saavuttamisaste vuosina 2020-2023	Kutukantatavoitteen saavuttamisen todennäköisyys vuosina 2020-2023 (hoitotavoite=todennäköisyys $\geq 75\%$ )
Tana/Teno pääuoma	69 %	1 %	64%	0 %
Máskejohka	-	-	67 %	0 %
Buolbmátjohka/ Pulmankijoki	89 %	24 %	61 %	0 %
Lákšjohka	30 %	0 %	22 %	0 %
Ohcejohka/Utsjoki (+sivujoet)	90 %	22 %	103 %	55 %
Leavvajohka	61 %	2 %	112 %	59 %
Báišjohka	20 %	0 %	66 %	1 %
Njiljohka/Nilijoki	63 %	0 %	54 %	0 %
Ástejohka	116 %	67 %	-	-
Áhkojohka/Akujoki	67 %	1 %	56 %	0 %
Kárášjohka (+sivujoet)	59 %	0 %	55 %	0 %
Iešjohka	-	-	29 %	0 %
Anárjohka/Inarijoki	35 %	0 %	26 %	0 %

Jaakko Erkinaro, Luonnonvarakeskus (Luke), Paavo Havaksen tie 3, 90570 Oulu, Finland  
([jaakko.erkinaro@luke.fi](mailto:jaakko.erkinaro@luke.fi))

Panu Orell, Luonnonvarakeskus (Luke), Paavo Havaksen tie 3, 90570 Oulu, Finland  
([panu.orell@luke.fi](mailto:panu.orell@luke.fi))

Morten Falkegård, Norwegian Institute for Nature Research (NINA), Fram Centre, 9296  
Tromsø, Norway ([morten.falkegard@nina.no](mailto:morten.falkegard@nina.no))

Anders Foldvik, Norwegian Institute for Nature Research (NINA), P.O. Box 5685 Torgard,  
7485 Trondheim, Norway ([anders.foldvik@nina.no](mailto:anders.foldvik@nina.no))

## Viitteet

Anon (2020) Status of the Tana/Teno River salmon populations in 2020. Report from the Tana/Teno Monitoring and Research Group 1/2020.

Anon. (2022). Tana/Teno salmon stock recovery and sustainable fisheries. Report from the Tana/Teno Monitoring and Research Group nr 1/2022.

Falkegård M, Foldvik A, Fiske P, Erkinaro J, Orell P, Niemelä E, Kuusela J, Finstad AG & Hindar K (2014) Revised first-generation spawning targets for the Tana/Teno river system. NINA Report, 1087, 68 pp.